

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LAIKINO TIESIOGINIO VALDYMO SAVIVALDYBĖS
TERITORIJOJE ĮSTATYMO NR. I-830 PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS NEPAPRASTOSIOS PADĖTIES ĮSTATYMO NR. IX-938 12,
15, 22, 31 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS
SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 11, 14, 15, 16, 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 15¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau – Projektai)
(TAP-20-805) (TAIS Nr. 20-2286(2))**

2020-05-28 Nr.NV-
1469

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. *Lietuvos Respublikos laikino tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymo Nr. I-830 pakeitimo įstatymo projektu nauja redakcija dėstomo įstatymo* (toliau – Įstatymo projektas) 1 straipsnio 2 dalies nuostata „laikotarpiai sutampa“ sudaro neaiškumą dėl šios nuostatos taikymo tiesioginio valdymo ir nepaprastosios padėties įvedimo visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ar tos savivaldybės teritorijoje metu. Todėl reikia tikslinti minėtą nuostatą, pašalinant neaiškumą ir neapibrėžtumą dėl sutapties ir įstatymų taikymo ribų, įvertinus ar tiesioginio valdymo ir nepaprastosios padėties įvedimo momentas, trukmė ir pabaiga turi sutapti laike, ar visgi siekiama apibrėžti Įstatymo projekto taikymą nepaprastosios padėties įvedimo atveju nepriklausomai nuo tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įvedimo momento ar trukmės.

2. Siūlome įvertinti poreikį Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalies nuostatoje detaliau apibrėžti veiksmus, reikalingus tiesioginio valdymo įvedimo pagrindų buvimo ir aplinkybių vertinimui Vyriausybėje ir jos motyvuotam pasiūlymui įvesti tiesioginį valdymą savivaldybės teritorijoje priimti, , pavyzdžiui, įstatymu reglamentuoti Vyriausybės atstovo išvados ar nuomonės pateikimą.

3. Siūlome papildomai įvertinti ir Projektų aiškinamajame rašte pagrįsti Įstatymo projekto 4 straipsnio 4 dalyje teikiamą reguliavimą dėl Vyriausybės įgaliotiniui nustatomos pareigos, bet ne teisės, atleisti savivaldybės administracijos direktorių ir jo pavaduotojus ar administracijos direktoriaus pareigas einantį asmenį, jei po to atleistiems asmenims visgi nustatomas pavedimas laikinai eiti pareigas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsniu, savivaldybės administracijos direktorius pavaldus savivaldybės tarybai, atskaitingas savivaldybės tarybai ir merui. Įstatymo projekto 4 dalyje nustatoma, kad Vyriausybės įgaliotinis atlieka savivaldybės tarybos ir mero įgaliojimus. Todėl turėtų būti įvertinta, ar galimybės atleisti iš pareigų

nustatymas Įstatymo projektu, nebūtų pakankamu pagrindu Vyriausybės įgaliotiniam priimti reikalingą sprendimą, paliekant jam teisę spręsti kiekvienu konkrečiu atveju.

4. Atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybės įgaliotinis veikia Vyriausybės vardu, yra pavaldus ir atskaitingas Vyriausybei, tikslinga įvertinti Įstatymo projekto 4 straipsnio 9 dalyje siūlomą reguliavimą, kai Vyriausybės įgaliotinis negali eiti savo pareigų: ar neturėtų būti nustatyta, kad ne Ministras Pirmininkas, o Vyriausybė Ministro Pirmininko teikimu nusprendžia, kuris vienas iš Vyriausybės įgaliotinio pavaduotojų atliktų Vyriausybės įgaliotinio funkcijas.

5. Įstatymo projekto 5 straipsnyje Vyriausybei suteikiami įgaliojimai tvirtinti savivaldybės biudžetą, jei jis turėtų būti tvirtinamas tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje laikotarpiu. Šį reguliavimą siūlome peržiūrėti, įvertinant šias priežastis. Pirma, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis savivaldybių taryboms suteikta teisė tvirtinti biudžetą bei prireikus jį tikslinti Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo nustatyta tvarka. Konstitucinio Teismo doktrinoje nurodoma, kad Konstitucijos 121 straipsnio 1 dalies nuostata, kad savivaldybės sudaro ir tvirtina savo biudžetą, reiškia, jog savivaldybės sudaro ir tvirtina savo biudžetą pačios (Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d. nutarimas). Savivaldybių tarybos svarsto biudžetų projektus atsižvelgdamos į savivaldybių vykdomųjų institucijų pranešimus, tarybos komitetų pasiūlymus ir išvadas. Vyriausybės gi konstitucinė teisė ir pareiga valstybės biudžetą biudžetiniams metams sudaryti, o Seimo konstitucinė teisė ir pareiga valstybės biudžetą biudžetiniams metams tvirtinti atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus arba galimus gauti finansinius išteklius, valstybės įsipareigojimus ir kitus svarbius veiksnius. Todėl derėtų įvertinti, ar nors ir išimtinio tiesioginio valdymo įvedimo atveju, Vyriausybė visgi galėtų perimti konstitucinę savivaldybės tarybos teisę. Antra, šiame kontekste pastebėtina ir tai, kad kyla Įstatymo projekto 5 straipsnyje nustatyto reguliavimo nesuderinamumas su Įstatymo projekto 4 straipsnio 3 dalyje siūlomu reguliavimu, kai būtent Vyriausybės įgaliotiniui suteikiami *įgaliojimai būtini įstatymų nustatytoms savivaldybių funkcijoms vykdyti*, tad tokia plati nuostatos apimtis sąlygoja ir taikymo neapibrėžtumą. Trečia, turėtų būtų įvertinta ir tai, kad pirmiau minėtuose įstatymuose nėra numatyta išimčių, reguliuojančių savivaldybių biudžetų rengimą ir tvirtinimą, o taip pat nenustatoma ir tvarka, kokia lėšos galėtų būtų skiriamos tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje laikotarpiu. Pavyzdžiui, Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 7 dalyje nustatyta, jog jeigu savivaldybė nustatytu laiku nepatvirtina biudžeto, lėšos iš valstybės biudžeto atitinkamai savivaldybei iki biudžeto patvirtinimo laikinai nepervedamos. Todėl siekiant sistemiškumo ir aiškumo, Įstatymo projekte siūlomas reguliavimas turėtų būti derinamas pildant trūkstamu reguliavimu Biudžeto sandaros įstatymą. Kita vertus, siūlytume papildomai įvertinti galimybę palikti dabar galiojančią reguliavimą, susietą su Biudžeto sandoros įstatyme nustatyta nepatvirtinto laiku biudžeto vykdymo taisykle (jeigu biudžetas laiku nepatvirtinamas, asignavimai

metų pradžioje iki biudžetų patvirtinimo kiekvieną mėnesį negali viršyti 1/12 praėjusių metų šių biudžetų asignavimų), nedubliuojant šios įstatymo nuostatos, o tik pateikiant atitinkamą nuorodą.

6. Atsižvelgiant į Įstatymo projekto 4 straipsnio 7 dalyje siūlomą reguliavimą, Įstatymo projekto 6 straipsnyje neturėtų būti nustatomas absoliutus iki tiesioginio valdymo įvedimo priimtų savivaldybės tarybos sprendimų ir savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų vykdymas.

7. Vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298 (toliau - Rekomendacijos), 6.1 papunkčio nuostata, kai teisės akto, institucijos, pareigų ir pan. pavadinimas, kuris prasideda žodžiais „Lietuvos Respublika“, minimas ne kartą, pirmą kartą parašius pilną pavadinimą, po to jis gali būti rašomas be žodžių „Lietuvos Respublika“, todėl siūlome Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalyje pirmiausia nurodyti oficialų Seimo pavadinimą.

8. Vertinant *Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo Nr. IX-938 12, 15, 22, 31 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą* (toliau – NPĮ projektas) atkreipiame dėmesį, kad išlieka aktuali LRVK Teisės grupės 2019-11-20 išvadoje Nr.NV-3257 teikta pastaba dėl *Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo Nr. IX-938 2 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto*. Nepaprastosios padėties įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Seimas, tvirtindamas Respublikos Prezidento sprendimą įvesti nepaprastąją padėtį, *gali pakeisti* jo nuostatas, tačiau Konstitucijos 144 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Seimas *patvirtina arba panaikina* Respublikos Prezidento sprendimą įvesti nepaprastąją padėtį, o galimybė jį pakeisti nenustatyta. Atsižvelgdami į tai, manome, kad šiuo aspektu įstatymas galimai neatitinka minėtos Konstitucijoje nustatytos nuostatos, todėl siūlome ją keisti, papildant nurodytu pakeitimu NPĮ projektą.

9. NPĮ projekto 3 straipsnio pakeitimas turėtų būti dėstomas vadovaujantis Rekomendacijų 113.3 papunkčio nuostata, įskaitant priimtus, bet neįsigaliojusius pakeitimus.

10. NPĮ projekto 3 straipsniu keičiamo įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje vietoj sąvokos „vidaus reikalų sistemos pareigūnas“ turėtų būti vartojama Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 2 straipsnio 11 dalyje apibrėžta sąvoka „vidaus tarnybos sistemos pareigūnas“ (atitinkamai ir keičiamo įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje).

11. *Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 11, 14, 15, 16, 29 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 15¹ straipsniu įstatymo projekto* (toliau – VSĮ projektas) 3 straipsnio 6 dalyje dėstomame pakeitime turi būti tikslinamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių *atlygio už darbą įstatymo* pavadinimas. Kartu siūlome papildomai įvertinti vertinamoje dalyje siūlomos keičiamo įstatymo 15 straipsnio 9 dalies pirmojo sakinio tikslingumą.

12. Siūlome patikslinti VSĮ projekto 7 straipsnyje nustatomą VSĮ projektu teikiamų pakeitimų taikymą, nes neaišku, kodėl siūlomi pakeitimai turėtų būti taikomi tik „reglamentuojant“ savivaldybės institucijų, sudaromų komitetų ir komisijų nurodytą veiklą, kai jie tiesiogiai susiję su

šių subjektų veikla. Be to, siūlytume svarstyti galimybę nustatyti ankstesnį įsigaliojimo terminą, kad suinteresuoti asmenys, galėtų pasirengti būsimiems pokyčiams, numatant, pavyzdžiui, kad iki šio įstatymo išrinktų savivaldybių tarybų, jų sudarytų komisijų ir komitetų, paskirtų administracijų direktorių veiklai taikomos iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusios Vietos savivaldos įstatymo nuostatos ar pan.

13. Siūlome tikslinti VSĮ projekto 7 straipsnio 2 dalies formuluotę, atskleidžiant joje vartojamos nuostatos „skiriamos institucijos“ turinį. Jei ši nuostata susijusi su Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 2 punkte nurodyta savivaldybės vykdomąja institucija (vykdomosiomis institucijomis), tai ir turėtų būti nurodyta.

14. VSĮ projekto 7 straipsnio 1 dalyje turi būti nustatyta išimtis dėl šio straipsnio 3 dalyje dėstomos nuostatos įsigaliojimo momento.

15. Dėl *Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto* pastebime, kad siūlomi pakeitimai yra aktualūs ir dabar, todėl tikslinga peržiūrėti projektu siūlomą reguliavimą ir jo įsigaliojimo datą, pavyzdžiui, teikti dvi keičiamos dalies redakcijas su skirtingu įsigaliojimu.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė

Tatjana Knyzienė, tel. 870663862, el. p. tatjana.knyziene@lrv.lt